

Anders dan ‘Doctor’ of ‘PhD’

Waarom het Professional Doctorate in Nederland niet het academische professional doctorate in het Verenigd Koninkrijk is

Maarten M. Van Houten

Zelfstandig coach en onderwijskundige

Samenvatting: Het Nederlandse hoger beroepsonderwijs introduceert in 2022 het *Professional Doctorate*, het UAS-PD. Internationaal zijn er academische doctoraten waarbij de term *professional* wordt gebruikt, terwijl een binair onderwijssysteem met separaat *professional higher education* weinig voorkomt. Dit kan leiden tot verwarring bij de erkenning en waardering van *professional doctorates*. Dit opiniërend artikel analyseert het Nederlandse binaire doctoraatlandschap tegen de achtergrond van *professional doctorates* in het Verenigd Koninkrijk op drie onderdelen: vorm en oriëntatie van onderwijs, naamgeving en titulatuur, en trajectinhoud. Hieruit blijkt dat Britse *professional doctorates* doorgaans overeenkomen met de Nederlandse wetenschappelijke promotie qua academische focus, doelen en examinering, en dat het UAS-PD zowel binnen als buiten Nederland afwijkt. Daarbij zijn de naamgeving en titulatuur van het UAS-PD internationaal ambivalent. Deze zaken kunnen (h)erkenning, waarde en carrièrekansen voor houders van een UAS-PD beïnvloeden. Voor de verdere ontwikkeling en waarde van het UAS-PD is daarom aandacht nodig voor zowel (inter)nationale contextuele vergelijking als keuze voor woorden en titulatuur

---

Trefwoorden: Doctor; promotie; doctoraat; professional doctorate; UAS-PD

Maarten M. Van Houten: info@maartenmatheusvanhouten.com

Artikel ontvangen [01-10-21]; geaccepteerd [01-12-21]; online gepubliceerd [30-12-21]

Context

De graad van doctor is de hoogste graad in het hoger onderwijs, en volgt doorgaans op een bachelor en master. Nederlandse academische promoties (wo-promoties) leiden tot de graad *Doctor* of *Doctor of Philosophy*. ‘Doctor’ (‘dr.’) en ‘PhD’ vormen de enige titulatuur van een Nederlandse academische promotie (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek [WHW], 2021). Aan deze bestaande context van doctoraten voegen de Nederlandse hogescholen in 2022 het Professioneel Doctoraat (PD), oftewel het *University of Applied Sciences Professional Doctorate* (UAS-PD) toe (Vereniging Hoge-

scholen, 2021a). De inzet is dat dit gelijkwaardig is qua niveau aan het wo-doctoraat, maar een praktische, professiegerichte focus heeft.

Zoals ook in Nederland, is 'PhD' wereldwijd de meest bekende benaming voor een doctoraat. In vele andere landen wordt ook de term *professional doctorate* gebruikt, maar de betekenis ervan is niet overal gelijk. Door de verscheidenheid aan onderwijssystemen en visies op doctoraten, zijn er naast PhD internationaal allerlei specifieke graden en benamingen voor doctoraten, waaronder DSc (*Doctor of Science*), DBA (*Doctor of Business Administration*) en EdD (*Doctor of Education*). Andersom zijn er ook graden waar het woord *doctor* in voorkomt, die geen graad op het niveau van doctor zijn. Dit geldt vaak voor *first professional degrees*, ook wel *first professional doctorates*, die voorbereiden op een specifiek beroep, en komt vooral voor in de Verenigde Staten, Canada en Australië. Deze kwalificaties hebben soms een 'naam' die hoort bij een ander niveau dan het niveau waarop de kwalificatie wordt ingeschaald. Het meest duidelijke voorbeeld vormen medische kwalificaties, zoals *medical doctor* (MD) in de Verenigde Staten, een opleiding tot arts op masterniveau (Nuffic, 2019).

Tegen deze achtergrond heeft Nederland in zijn binaire onderwijssysteem vanaf 2022 twee typen doctoraat, elk met een eigen benaming en titulatuur, en elk met eigen kenmerken en oriëntatie. Het UAS-PD is bijzonder in een internationaal georiënteerde wereld waar doctoraten doorgaans academisch zijn. Tegelijk wordt in verscheidene landen de term *professional doctorate* gebruikt voor doctoraten die academisch zijn. Dit gebruik van termen in combinatie met de diverse specifieke graden kan leiden tot onduidelijkheden bij de (h)erkenning en waardering van doctoraten. Houders van een UAS-PD lopen een redelijke kans dat hun graad in het buitenland niet wordt (h)erkend. Andersom kunnen personen met een buitenlands *professional doctorate* in Nederland worden gezien als houders van een PD, vanwege de benaming en het hebben van een andere graad dan PhD. Het is onvoldoende om af te gaan op enkel de naam van een traject of de titulatuur die eraan is verbonden en daarom is een inhoudelijke analyse van een opleidingstraject en getuigschrift belangrijk.

Dit artikel analyseert het veranderende Nederlandse doctoraatslandschap in een breder perspectief met verschillende benaderingen van het doctoraat. Kern is het analyseren en vergelijken van een Nederlands *professional doctorate* en een buitenlands *professional doctorate*. Om een concrete vergelijking mogelijk te maken met het Nederlandse doctoraat, en de analyse enigszins in Europese context te houden, is als casus gekozen voor een Britse 'Doctor of Education' (EdD). De graad EdD is in het Verenigd Koninkrijk, Australië, Canada en de Verenigde Staten erg bekend.

Theoretische achtergrond

Nederland heeft een binair hogeronderwijssysteem dat beroepsonderwijs en academisch onderwijs onderscheidt. Het Nederlandse wetenschappelijk onderwijs (wo) is "onderwijs dat is gericht op de voorbereiding tot de zelfstandige beoefening van de wetenschap of de beroepsmatige toepassing van wetenschappelijke kennis en dat het inzicht in de samenhang van de wetenschappen bevordert" (art. 1.1 lid c WHW 2021). Nuffic (2019b, p. 15) omschrijft het als volgt: "Research-oriented higher education offers education programmes with the following key aim: 'independent scientific research or the professional application of scientific knowledge.'" Het hoger beroepsonderwijs daarentegen is gericht op de overdracht van theoretische kennis en op de ontwikkeling van vaardigheden in nauwe aansluiting op de beroepspraktijk (art. 1.1 lid d WHW 2021).

Aan een Nederlandse universiteit of hogeschool kan men een bachelor-, master-, associate- of doctorgraad verwerven (Nuffic, 2019b). De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) stelt als definitie van graad: "de graad Bachelor of Master met of zonder toevoeging, de graad Associate degree of de graad Doctor, Doctor honoris causa of Doctor of Philosophy" (art. 1.1 lid z WHW 2021). Graden zijn daarmee te onderscheiden van toevoegingen zoals Sc, Ed en BA, die separaat worden bepaald in de WHW (zie ook de toelichting op de laatste herziening van de WHW (Kamerstuk II 2015/16, 34412, nummer 3)). Het principe dat toevoegingen worden onderscheiden van graden, blijkt tevens uit de Regeling titulatuur hoger onderwijs (Regeling titulatuur hoger onderwijs, 2018), die handelt over toevoegingen bij graden.

Beide typen hoger onderwijs bieden vanaf 2022 een doctoraat dat aansluit bij deze oriëntaties. De inschaling van de doctoraten is NLQF8, hetgeen gelijk staat aan EQF8, en QF-EHEA derde cyclus (Europese Unie, 2018; Nuffic, 2019b). 'Derde cyclus' betreft hier de opvolging van cyclus 1 (bachelor) en cyclus 2 (master), en de drie gezamenlijk vormen hoger onderwijs. Voor Nederlandse wetenschappelijke doctoraten bestaan de specifieke graden Doctor/PhD en titels dr./PhD. De definitie van de Nederlandse titel 'dr.' zoals deze wordt gegeven door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), en daarmee indirect het Ministerie van OCW waar DUO toe behoort, is de volgende: "doctor (dr.) = wetenschappelijk onderzoek, inclusief promotie waarbij een doctoraat is verkregen" (Dienst Uitvoering Onderwijs, z.d.). Het UAS-PD krijgt dan ook een nieuwe, unieke titel, waarschijnlijk 'PD' (Vereniging Hogescholen, 2021b), omdat de focus niet ligt op promotie als gevolg van wetenschappelijk onderzoek, maar op de beroepspraktijk en een daarmee samenhangend portfolio betreffende een proces of product.

In het Verenigd Koninkrijk kent men geen binair onderwijssysteem. Doctoraten worden enkel aangeboden aan universiteiten. The Quality Assurance Agency (QAA) onderscheidt drie vormen doctoraten, namelijk *Subject-specialist doctorates*, *Doctorates by*

publication, en *professional doctorates and practice-based (or practitioner) doctorates* (Quality Assurance Agency [QAA], 2020). Nuffic (2019c, p. 19) benoemt in het Verenigd Koninkrijk een onderscheid tussen PhD en *professional doctorates*, waarbij de laatste zouden worden uitgereikt “*in the medical and paramedical sectors, in health care and for programmes in the domains of architecture, theology, psychology and business.*” Zoals later wordt beschreven, is de praktijk in het Verenigd Koninkrijk niet zo zwart-wit als het onderscheid tussen PhD en rest dat Nuffic maakt.

De term *professional* wordt in het Verenigd Koninkrijk in combinatie met doctoraten gebruikt om de connectie met een discipline of vakgebied te duiden en/of wanneer er een inhoudelijk cursorisch deel in een traject is. Dit impliceert echter niet zomaar dat een doctoraat een professionele kwalificatie is die voorbereidt op een beroepspraktijk. Elk Brits doctoraat heeft een onderzoekscomponent vergelijkbaar met de bekende PhD, vereist een ‘originele bijdrage’, en heeft daarnaast mogelijk een cursorisch deel gericht op disciplinaire inhoud en onderzoeksvaardigheden (QAA, 2020). De PhD daarentegen is enkel gebaseerd op de dissertatie, hoewel ook daarvoor cursussen gevolgd kunnen (of moeten) worden.

Er bestaan in het Verenigd Koninkrijk wel professionele kwalificaties in het hoger onderwijs. Ook Nuffic (2019c) onderscheidt daar in het hoger onderwijs *University education* van *Higher professional education* (vergelijkbaar met het Nederlandse hbo). Professionele kwalificaties, die voorbereiden op een beroep, zijn er op en onder bachelorniveau en kunnen universitaire bachelorgraden, diploma’s of certificaten zijn, of diploma’s en certificaten afkomstig van andere aanbieders. Het diverse gebruik van *professional* is dan ook verwarrend, zeker in combinatie met het typische Nederlandse binaire onderscheid tussen wetenschappelijk onderwijs en beroepsonderwijs (dat vaak wordt vertaald als *professional education*). *Professional* duidt in het Verenigd Koninkrijk niet op beroepsopleiding zoals in beroepsonderwijs.

In het Verenigd Koninkrijk is er ook een grotere diversiteit aan titulatuur dan in Nederland. *Subject-specialist doctorates* leiden vaak, maar niet altijd tot PhD, maar PhD kan ook verleend worden voor een *professional of practice-based / practitioner doctorate*. *Professional doctorates* leiden vaak tot een *degree* waarin een discipline wordt vermeld, maar kunnen echter ook leiden tot PhD (QAA, 2020). De specifieke schrijfwijze van graad of titel zegt daarmee niet per se iets over het traject. In het Verenigd Koninkrijk geldt dat doctoraten die naast een dissertatie ook cursorische onderdelen bevatten, in de titulatuur doorgaans een aanduiding van de relevante discipline bevatten zoals EdD of DBA (Eurydice, 2004). De toevoeging geeft dan een discipline en opbouw van een traject aan, maar geen oriëntatie (academisch of professioneel). Dit in tegenstelling tot in Nederland, waar soms is af te leiden uit een specifieke naamgeving van een graad of deze graad uit het hbo dan wel uit het wo afkomstig is.

Opiniepunt

De verschillende benaderingen, naamgevingen en titulatuur van doctoraten kunnen internationaal verwarrend werken. Het Nederlandse binaire stelsel biedt de mogelijkheid tot een UAS-PD, maar biedt tevens gelegenheid voor internationale onduidelijkheden. Buitenlands gebruik van het woord *professional* kan bijvoorbeeld associaties oproepen met het Nederlandse hbo. Ook binnen Nederland zal een *professional doctor* (die geen medicus noch PhD is) wellicht wennen zijn. In de Nederlandse context gaan *professional* en doctoraat tot op heden niet goed samen: professioneel onderwijs vindt plaats in het hbo, en academische graden en doctoren behoren tot het wo. Hoe kan dit Nederlandse binaire doctoraatslandschap met de UAS-PD worden gezien in het licht van Britse professional doctorates?

Een analyse laat zien waarom en hoe het Nederlands academisch doctoraat en het Britse *professional doctorate* (in dit geval een EdD) wel met elkaar overeenkomen, en een UAS-PD niet. Eerst komen vorm en oriëntatie van hoger onderwijs aan bod. Daarna volgt een bespreking van titulatuur van doctoraten. Vervolgens worden Britse professional doctorates en het UAS-PD in kaart gebracht, gebaseerd op door Nuffic ontwikkelde Europese handleidingen.

Opleidingen en instellingen: vormen en oriëntatie

Sinds lange tijd kent Nederland het beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs, doorgaans ondergebracht in separate instituten. Er zijn meerdere landen in Europa die een binair onderwijssysteem hebben, maar wereldwijd zijn dit uitzonderingen op de regel. Het Verenigd Koninkrijk heeft geen binair onderwijssysteem en geen onderscheid op institutioneel niveau zoals Nederland dat kent. Wel wordt er doorgaans onderscheid gemaakt tussen kwalificaties aan de hand van verschillende elementen (Nuffic, 2019c): type kwalificatie (graad, diploma, certificaat), instituut (*university* vs. *non-university*), aanpak van universitaire graden (*taught* vs. *research*), en oriëntatie (*professional education* vs. *research/university education*). Onderstaande sectie is bedoeld om, tegen deze achtergrond, de Britse en Nederlandse *professional doctorates* te duiden.

Het Britse hoger onderwijs biedt graden, diploma's en certificaten. Er zijn zowel universiteiten als andere aanbieders. Net als in Nederland kan een instituut zich niet zonder toestemming universiteit noemen en universitaire getuigschriften uitreiken. In het geval van zowel EdD als UAS-PD gaat het om graden, maar EdD is universitair, UAS-PD niet. Studieprogramma's van graden verschillen onderling in aanpak: deze kunnen *taught* (gebaseerd op gestuurd onderwijs) of *research* (gebaseerd op zelfstandigheid en onderzoek) zijn. *Taught degrees* zijn bachelors en *taught masters*. Daartegenover zijn er *research de-*

grees (research masters en veelal doctoraten) die meer zelfstandig werk vragen en een sterkere onderzoekscomponent hebben. Hoewel researchgraden (inhoudelijk) cursorisch onderwijs kunnen bevatten (zoals overigens ook PhD's in veel landen), ligt de focus op academische vaardigheden en het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek. Het verlenen van researchgraden is wettelijk voorbehouden aan universiteiten (en is dus niet toegestaan aan *non-university* instituten en andere aanbieders), en dan nog alleen aan universiteiten met *research degree awarding powers* (QAA, 2018). Enkel dergelijke research universiteiten mogen research masters en doctoraten toekennen, vergelijkbaar met de bevoegdheid van universiteiten in Nederland t.o.v. hogescholen, die dat niet mogen.

Doctoraten in het Verenigd Koninkrijk, zo ook de EdD, zijn derhalve academische researchgraden van *research universities*, vergelijkbaar met de Nederlandse wo-promotie. Deze graden vereisen dan ook een originele bijdrage aan kennis in hun discipline, vakgebied of beroep door middel van origineel onderzoek of de originele toepassing van bestaande kennis (QAA, 2020). Dit is identiek aan het doel van het Nederlandse wo: "*Research-oriented higher education (WO) (...) offers education programmes with the following key aim: 'independent scientific research or the professional application of scientific knowledge'*" (Nuffic, 2019b). Het Britse *professional doctorate* is tegelijk ook geen professionele graad, ook vanwege het feit dat Britse professionele graden maximaal op bachelorniveau zijn. Een UAS-PD vraagt tevens een zelfstandige, onderzoekende aanpak, en komt in zoverre overeen met een EdD en Nederlandse wo-promotie. Een UAS-PD heeft echter een professionele focus, bevat cursorische delen, en wordt daarnaast uitgereikt door een hogeschool, niet door een universiteit. Door die kenmerken komt een UAS-PD niet overeen met de kenmerken van een researchgraad of onderzoeksdoctoraat, maar valt tussen wal en schip. Gezien bovenstaande kenmerken, vertoont een UAS-PD voor een buitenstaander mogelijk meer gelijkenis met een *taught master* dan met een traject op niveau 8. Het woord professioneel doet hier weinig goeds: in een Engelstalige context hint dit naar beroepsonderwijs, en ook inhoudelijk blijkt een UAS-PD vervolgens geen typische researchgraad met dissertatie.

Naamgeving en titulatuur

Naamgeving geeft soms de eerste indruk van een behaalde graad, en de diversiteit aan specifieke graden kan verwarrend werken. Daarom volgt een korte behandeling van dit onderwerp.

De graden *associate*, *bachelor*, *master* en *doctor*, elk met eigen kwalificatieniveau, zijn in Nederland te onderscheiden van toevoegingen of termen zoals 'Sc' of 'BA'. Hiermee is de basis van titulatuur de graad (Ad, B, M, D), losstaand van een eventuele toevoeging. De WHW is opgesteld met de gedachte dat eventuele toevoegingen aan een

graad mogelijk moeten zijn, omdat in de wetsartikelen niet uitsluitend graden in de zin van de wetsartikelen worden bedoeld – dit mede met het oog op buitenlandse graden (Kamerstuk II 2015/16, 34412, nummer 3). Zodoende is aan de huidige versie van de WHW toegevoegd 'met of zonder toevoeging', "om duidelijk te maken dat bepalingen over graden ook van toepassing zijn wanneer er iets aan een graad wordt toegevoegd" (Kamerstuk II 2015/16, 34412, nummer 3). Gezien de ruimte die de wet biedt, zou afwijkende naamgeving (zoals EdD) mogelijk moeten zijn. Opmerkelijk zou zijn als dit principe van 'basisgraad + eventueel toevoeging' wel geldt voor bachelors en masters, maar niet voor doctoraten. De toevoeging 'Ph' aan de 'D' is wereldwijd de meest gebruikelijk voor een (academisch) doctoraat, maar zeker niet de enige. Zelfs 'PhD' heeft verschillende verschijningsvormen, zoals 'DPhil'. Er zijn landen die voor doctoraten nog weer andere vormen gebruiken. In Duitsland wordt doorgaans een titel toegekend in de vorm 'dr.X.X.', zoals 'dr.rer.oec.', en Denemarken kent de Doctor Technices of dr.techn. (Danmarks Tekniske Universitet, 2020).

Dit pleit ervoor dat specifieke graden niet bepalend zijn voor de waardering of erkenning van de graad *an sich*. Door de beperkte diversiteit aan titulatuur binnen Nederland echter, zijn personen met een andere specifieke graad in Nederland minder herkenbaar. Hoewel bijvoorbeeld ook een EdD een academisch onderzoeksdoctoraat is, is dit in Nederland nauwelijks bekend. Maar Nederland is maar klein. Andersom is het potentieel problematischer voor een Nederlandse *Professional Doctor* buiten Nederland. De titel 'PD' wordt namelijk internationaal niet gebruikt als titel voor een doctoraat. Wél als afkorting voor *professional doctorate* – maar zoals voorgaand is aangegeven, is dat dan doorgaans weer een academisch doctoraat. En waar een doctoraat EQF-niveau 8 heeft, heeft een professionele graad dat internationaal niet. De openheid van de WHW, tezamen met de gangbare vertaling van hbo als *higher professional education* biedt zo weliswaar ruimte voor verschillende graden, maar ook voor vraagtekens en misinterpretatie. Professioneel voor doctoraat betekent vooral iets voor Nederland en zijn binaire onderwijsstelsel, maar daarbuiten, waaronder in het Verenigd Koninkrijk en vele andere Engelstalige landen, biedt het weinig duidelijkheid.

Professional Doctorate en professional doctorate, gelijk of niet?

Vanaf 2022 hoort het UAS-PD als geavanceerde beroepsopleiding thuis in het hbo. Het UAS-PD zal zijn gericht op praktische vraagstukken. In het Verenigd Koninkrijk is een doctoraat, al dan niet *professional* genoemd, geen beroepsopleiding maar een onderzoeksgraad. Dit vraagt om een verdere inhoudelijke vergelijking tussen het UAS-PD en het Britse *professional doctorate*, in dit geval een EdD. Die vergelijking laat zien dat het Britse

professional doctorate en de Nederlandse wetenschappelijke promotie overeenkomen, en dat deze academische doctoraten tegenover het Nederlandse hoger beroepsonderwijs en het UAS-PD staan.

Nuffic, in Nederland verantwoordelijk voor diploma-erkenning en -legalisatie, stelt: "*De Lissabon Erkenningconventie en haar aanvullende teksten vormen het Europese wettelijke raamwerk voor de internationale erkenning van diploma's*" (Nuffic, z.d.a). Nuffic gebruikt voor kwalificatievergelijkingen de *European Area of Recognition Manual (EAR)* (Nuffic, 2012), en *The European Recognition Manual for Higher Education Institutions (ERMHE)*(Nuffic, 2020). Het basisbeginsel van diplomavergelijking en -erkenning stelt 'erkenning van de kwalificatie, tenzij er significante verschillen zijn tussen de buitenlandse en nationale kwalificatie'. De hamvraag is dus: wat zijn de verschillen, of overeenkomsten, tussen een Brits *professional doctorate* en Nederlandse doctoraten?

De toegangseisen van een Brits doctoraatstraject, waaronder een EdD-traject, beslaan doorgaans een master, een onderzoeksvorstel en/of recent academisch werk, mogelijk aangevuld met (academische) referenties. Deze eisen zijn herkenbaar in de Nederlandse situatie, waar ze neigen naar een universitaire aanmelding. De *flowcharts* van de handleidingen leiden tot inschaling van een EdD-traject als doctoraat op niveau 8. Deze inschaling is geoorloofd, want het Verenigd Koninkrijk heeft een nationaal kwalificatieraamwerk (het FHEQ), welke refereert aan een overkoepelend framework (het EQF/QF-EHEA)(QAA, 2014). Beide Nederlandse doctoraten zijn eveneens op niveau 8 – hier is dus geen verschil. Verschillen tussen doctoraten zijn dan ook meer te vinden in de inhoud en opzet.

De EAR en ERMHE stellen de vraag of de kwalificatie is bedoeld voor studie- dan wel arbeidsdoeleinden (*academic of professional*). In het geval van een doctoraat is dit iets minder helder dan voor een bachelor of master: een doctoraat dient niet voor verdere studie, en is in principe ook niet bedoeld voor toegang tot een bepaald beroep. Nuffic (z.d.b) noemt *professional doctorates* in het Verenigd Koninkrijk weliswaar 'beroepsgerichte promotietrajecten', maar zoals reeds toegelicht is beroepsgericht hier ambivalent. Britse *professional doctorates* vereisen volgens Nuffic onderzoek en een proefschrift, hetgeen in Nederland gebruikelijk is in het wo. Wat daarom kan worden gesteld, is dat een Brits *professional doctorate* neigt naar *academic*, meer dan naar *professional*. Bij zowel een Brits *professional doctorate* als de Nederlandse wo-promotie hoort een dissertatie en veel promovendi werken in het hoger onderwijs of de wetenschap, terwijl een doctoraat voor veel andere beroepen weinig toevoegt. Een UAS-PD daarentegen is bij uitstek bedoeld om iets toe te voegen aan de professionele praktijk.

De EAR en ERMHE vragen naar analyse van *learning outcomes*. Hierover is van een doctoraatstraject vaak weinig specifieke informatie. Doctoreren is maatwerk en elke discipline heeft eigen gebruiken. In dat geval dienen andere bronnen te worden gebruikt,

waarvoor de EAR voorbeelden geeft. Zo betreft het doel van een EdD-traject onderzoekstraining en onderzoekskwalificatie, geen professionele vaardigheden, bevoegdheid of professionele status. De inhoud van het traject bestaat uit onderzoekstraining, onderzoek, en dissertatie. Dit komt overeen met Nederlandse wetenschappelijke doctoraten, waar kandidaten ook worden geacht nieuwe kennis te ontwikkelen en zelfstandig onderzoek te doen voor een dissertatie. Verplichte elementen van een EdD zijn vaak cursussen (gericht op discipline en/of onderzoek), en vanzelfsprekend een dissertatie aangezien de basisvereiste van een Brits doctoraat is "*to demonstrate an original contribution to knowledge in their subject, field or profession, through original research or the original application of existing knowledge or understanding*" (QAA, 2020, p. 3). Voorts zijn aan de meeste Britse doctoraten, zo ook de EdD, geen beroepskwalificatie, bevoegdheid of professionele rechten verbonden. Echter, waar het EdD-traject en de Nederlandse wo-promotie wél vereisen dat individueel origineel onderzoek wordt uitgevoerd voor een dissertatie, is het tegelijk ook duidelijk niet gericht op het ontwikkelen van een proces of product. Het UAS-PD is dus de afwijkende variant. UAS-PD-kandidaten worden immers geacht processen en producten te ontwikkelen op basis van bestaande kennis (Vereniging Hogescholen, 2021a, p. 5), en het UAS-PD doelt daarmee expliciet wel op professionele ontwikkeling en het ontwikkelen van professionele status. Het is niet ondenkbaar dat daar in de toekomst bevoegdheden in de beroepspraktijk aan verbonden worden, wat het professionele karakter versterkt.

Een Brits doctoraat wordt toegekend door een *research university* (deze term wordt inmiddels in Nederland ook gebruikt, voor universiteiten). De onderzoeksfocus wordt benadrukt door het feit dat niet alle universiteiten in het Verenigd Koninkrijk researchgraden mogen uitreiken. Ook volgens het voorbereidende onderzoek naar het UAS-PD (Van Casteren, de Vijlder, de Korte et al., 2019, p. 47) behoren trajecten van *professional doctorates* in het Verenigd Koninkrijk veelal tot "*de traditioneel academische hoek, voor opleidingen die in Nederland tot het wo-domein behoren,*" waardoor deze Britse doctoraten ook niet zozeer vergelijkbaar zijn met een derde cyclus in het hbo, maar wel met het Nederlandse wo. Daarnaast is de examinering van het EdD-doctoraat identiek aan de examinering van elk ander doctoraat in het Verenigd Koninkrijk en met de wo-promotie, waaronder de meer bekende PhD. De EdD wordt beoordeeld middels een dissertatie, gevolgd door een *viva voce*, oftewel mondelinge verdediging door de kandidaat voor een academisch panel (QAA, 2020). Dit is niet vergelijkbaar met de examinering van een UAS-PD, die bestaat uit een portfolio beoordeeld door een comité van lectoren en professionals.

Op basis van het redelijkerwijs doorlopen van de handleidingen op hoofdpunten, blijken geen grote verschillen, en wel heldere overeenkomsten tussen een Brits *professional doctorate* en de Nederlandse wo-promotie. Een EdD-traject dat grotendeels bestaat

uit training in onderzoeks- en analysevaardigheden, wetenschappelijk onderzoek en het schrijven en verdedigen van een dissertatie, verschilt nauwelijks van de inhoud, doelen en examinering van een Nederlands doctoraat in het wo. Daarentegen zijn er wel enkele opmerkelijke verschillen tussen een Brits en een Nederlands *professional doctorate*. Met name de UAS-PD-toegangseisen (geen academische eisen), inhoudelijk doel en focus van het UAS-PD-traject (professionele ontwikkeling en toevoegen aan processen en producten in de beroepspraktijk), en de vorm van examinering (geen dissertatie, wel professioneel portfolio) zorgen voor een duidelijk onderscheid tussen deze Britse doctoraten en een UAS-PD.

Ook het kenmerkschema in het document over het UAS-PD van de Vereniging Hogescholen (2021a, p. 7) leidt tot de conclusie dat een Brits *professional doctorate* en een Nederlandse wo-promotie sterke overeenkomsten vertonen, en dat een UAS-PD afwijkt van deze beide. Gelet op alle kenmerken genoemd in de kolom PhD (staand voor de wo-promotie), komt de EdD sterk overeen met de Nederlandse wetenschappelijke promotie in het wo.¹ Daarnaast is er opmerkelijk weinig overlap tussen de EdD en de kolom UAS-PD, of wordt een kenmerk op andere wijze ingevuld. Een voorbeeld is de wijze van toetsing: bij alle typen doctoraat geldt een vorm van peer review. Bij UAS-PD echter geldt portfolio beoordeeld door lectoren en stakeholders. Dergelijke toetsing middels peer review is duidelijk anders dan de verdediging van een dissertatie, zoals het geval is bij het EdD-doctoraat en het Nederlandse wo-doctoraat.

Conclusies en Discussie

Er zijn conclusies te trekken op drie hoofdlijnen, zoals ook de tekst op drie aspecten was ingedeeld.

Voor zover een vergelijking van het Britse onderwijssysteem met de Nederlandse context mogelijk is, en kijkend naar de onderscheidende kenmerken van het Britse hoger onderwijs en de uitgangspunten van het Nederlandse wo, verschilt het Britse *professional*

---

¹ Overeenkomsten met Nederlandse wo-promotie: Academische opleiding teneinde zelfstandig onderzoek te kunnen doen; nieuwe kennis genereren; uitvoeren groot wetenschappelijk onderzoek; cursorisch onderwijs met name gericht op academische vaardigheden; vooropleiding academische master; academische discipline onderwijskunde; peer review van een proefschrift door academische wetenschappers. Doorlooptijd is lastig te definiëren gezien de grote verschillen tussen kandidaten, zowel in het Verenigd Koninkrijk als in Nederland, mede als gevolg van taken, cursorische delen, en persoonlijke omstandigheden; doorgaans staat voor Britse doctoraten (alle soorten, ook het EdD-traject) 3 jaar voor voorbereiding, onderzoek en schrijven van een dissertatie.

doctorate, zoals de EdD, niet noemenswaardig van een Nederlandse wetenschappelijke promotie. Het EdD- doctoraat is een researchgraad, afkomstig van een research universiteit met *research degree awarding powers*. Daarbij is het traject gericht op wetenschappelijk onderzoek teneinde een dissertatie met origineel onderzoek te vervaardigen. De dissertatie wordt vervolgens op inhoud beoordeeld door academici en mondeling getoetst en verdedigd. Het UAS-PD daarentegen, hoewel het ook een graad is, wordt niet door een universiteit uitgereikt en is meer professioneel dan academisch georiënteerd.

Indien het waarden van vorm, inhoud en doelstelling van doctoraatstrajecten prevaleert boven een focus op exacte schrijfwijzen en (grenzen van) benamingen, zouden soortgelijke doctoraten met een andere naamgeving dan letterlijk 'Doctor' of 'PhD' in Nederland als gelijkwaardig aan de Nederlandse wo-promotie gezien mogen worden. Onherkenbare titulatuur kan wel leiden tot onduidelijkheden, en dit lijkt vooral potentieel lastig voor Nederlandse PD's. De titel PD is internationaal niet bekend, *professional* en *doctor* zijn een opmerkelijke combinatie, *professional* doet denken aan een beroepsopleiding, en uitreikende hogescholen zijn geen universiteiten. PD's lopen daarom het risico in het buitenland te worden gezien als personen met een uitgebreide (professionele) graad.

Verskillende titulatuur en onderwijssystemen vragen om inhoudelijke vergelijking. Het Britse *professional doctorate* zoals de EdD komt sterk overeen met de Nederlandse wetenschappelijke promotie. Het UAS-PD wijkt van beide sterk af, met name op drie essentiële gebieden: toegangseisen, inhoudelijk doel en focus, en examinering. Dit versterkt de bijzondere aard van het UAS-PD – niet alleen binnen Nederland, maar (mogelijk verwarrend) ook internationaal. Houders van een UAS-PD lopen mogelijk het risico, afhankelijk van het land waar zij erkenning of werk zoeken, te worden gewaardeerd als doctor óf als master wegens het ontbreken van een klassieke dissertatie.

Deze deelconclusies leiden tot de conclusie dat Britse *professional doctorates*, zoals de EdD, sterk overeenkomen met de Nederlandse wetenschappelijke promotie, en niet met het Nederlandse *professional doctorate*.

Het Nederlandse binaire doctoraatslandschap zal internationaal, zeker in landen waar doctoraten (dus ook *professional doctorates*) academisch zijn, waarschijnlijk een vreemde eend in de bijt zijn. Zowel benadering als institutionele plaatsing als titulatuur roepen mogelijk meer vraagtekens dan waardering op, en de waarde van het UAS-PD zal zich niet alleen binnen, maar zeker ook buiten Nederland moeten gaan bewijzen. Nederland heeft internationaal gewaardeerd en kwalitatief goed onderwijs, maar buiten gebaande paden treden met een unieke kwalificatie kan leiden tot zowel zinvolle als ongewenste uitkomsten.

Om de waarde van het UAS-PD en de mobiliteit en carrièrekansen van de houders ervan te ondersteunen, is aandacht nodig voor zowel nationale als internationale positio-

nering. De naamgeving en titulatuur van het traject vormen een punt van aandacht. Hoewel de Vereniging Hogescholen (2021b) stelt dat de titel PD internationaal erkend wordt, is dat niet zonder meer te voorzien. Weliswaar heeft het UAS-PD een professionele focus, maar de combinatie van *professional* en *doctorate* is wellicht niet ideaal, evenmin als een internationaal onherkenbare titel. Daarnaast zegt een diploma of getuigschrift niet alles over de houder, noch over het doorlopen traject. Om die reden zijn inhoudelijke vergelijkingen waardevol en noodzakelijk. Het document van de Vereniging Hogescholen (2021a) biedt voor Nederland helder inzicht in het UAS-PD, waarin de positie van het traject wordt vergeleken met de PhD en PDEng. Zo'n document, liefst meertalig, waarin het Nederlandse binaire onderwijssysteem wordt toegelicht en het UAS-PD wordt vergeleken met andere, internationale trajecten, zou toekomstige alumni kunnen ondersteunen in hun carrière doordat het instanties en organisaties (binnen én buiten Nederland) een weloverwogen, contextueel beeld van het UAS-PD verschaft.

Referenties

- Casteren, W. van, Vijlder, F. de, Korte, K. de, Wiertsema, S. (2019). *Derde cyclus hbo in het buitenland & samenwerking hbo en wo in onderzoek in Nederland*. Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2019/08/01/derde-cyclus-hbo-in-het-buitenland-en-samenwerking-hbo-en-wo-in-onderzoek-in-nederland/rapport-derde-cyclus-hbo-in-het-buitenland-samenwerking-hbo-en-wo-in-onderzoek-in-nederland+%281%29.pdf>.
- Danmarks Tekniske Universitet (2020). *The Classical Degree of Doctor Technices* (Dr.techn.). Geraadpleegd op 2 juni 2021 van <https://www.dtu.dk/english/Research/prizes-and-grants/Doctorates>.
- Dienst Uitvoering Onderwijs (z.d.). *Buitenlands diploma in Nederland*. Geraadpleegd op 2 juni 2021 van <https://duo.nl/particulier/buitenlands-diploma-in-nederland/nederlandse-titel-aanvragen.jsp>.
- Eurydice (2004). *European Glossary on Education Examinations, Qualifications and Titles* (Vol. 1, 2e ed.). Brussel: Eurydice European Unit. <https://termcoord.eu/wp-content/uploads/2016/07/volume-1.pdf>.
- Europese Unie (2018). *Het Europees kwalificatiekader: ondersteuning van leren, werken en grensoverschrijdende mobiliteit*. Uitgave ter ere van de tiende verjaardag EKK. Luxemburg: Publicatiebureau van de Europese Unie. Geraadpleegd van https://www.nlqf.nl/images/Het_Europees_kwalificatiekader_uitgave_ivm_10e_verjaardag_EKK.pdf.
- Nuffic (2012). *European Area of Recognition Manual*. Den Haag: Nuffic.
- Nuffic (2019a). *Het onderwijssysteem van de Verenigde Staten beschreven en vergeleken met het Nederlandse systeem*. Den Haag: Nuffic. Geraadpleegd van <https://acc.nuffic.nl/documents/486/onderwijssysteem-verenigde-staten.pdf>.

Anders dan 'doctor' of 'PhD'

- Nuffic (2019b). *The education system of the Netherlands*. Den Haag: Nuffic. Geraadpleegd van <https://www.nuffic.nl/sites/default/files/2020-08/education-system-the-netherlands%20%281%29.pdf>.
- Nuffic (2019c). *The education system of the United Kingdom described and compared with the Dutch system*. Den Haag: Nuffic. Geraadpleegd van <https://acc.nuffic.nl/documents/301/education-system-united-kingdom.pdf>.
- Nuffic (2020). *The European Recognition Manual for Higher Education Institutions*. Den Haag: Nuffic. Geraadpleegd van <https://www.nuffic.nl/sites/default/files/2020-08/the-european-recognition-manual-for-higher-education-institutions%20%281%29.pdf>.
- Nuffic (z.d.a). *Nationaal expertisecentrum voor onderwijsvergelijking en diploma-waardering*. Geraadpleegd op 2 juni 2021 van <https://www.nuffic.nl/onderwerpen/beroepserkenning/nationaal-expertisecentrum-onderwijsvergelijking-diplomawaardering#hoe-waarderen-we-je-opleiding>.
- Nuffic (z.d.b). *Hoger Onderwijs*. Geraadpleegd op 2 juni 2021 van <https://www.nuffic.nl/onderwijssystemen/verenigd-koninkrijk-engeland-wales-en-noord-ierland/hoger-onderwijs#degree-opleidingen>.
- Quality Assurance Agency (2014). *UK Quality Code for Higher Education Part A: Setting and Maintaining Academic Standards PART A The Frameworks for Higher Education Qualifications of UK Degree-Awarding Bodies*. Geraadpleegd van <https://www.qaa.ac.uk/docs/qaa/quality-code/qualifications-frameworks.pdf>.
- Quality Assurance Agency (2018). *The Right to Award UK Degrees*. Geraadpleegd van https://www.qaa.ac.uk/docs/qaa/guidance/the-right-to-award-degrees-18.pdf?sfvrsn=4a2f781_14.
- Quality Assurance Agency (2020). *Characteristics Statement Doctoral Degree*. Geraadpleegd van <https://www.qaa.ac.uk/docs/qaa/quality-code/doctoral-degree-characteristics-statement-2020.pdf>.
- Regeling tituluur hoger onderwijs 2018. (2018, 4 december). Geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0018486/2018-12-04>.
- UK Government (z.d.). *Guidance. Taught and research degree awarding powers*. Geraadpleegd van <https://www.gov.uk/government/publications/taught-and-research-degree-awarding-powers>.
- Vereniging Hogescholen (2021a). *University of Applied Sciences Professional Doctorate Een beroepsopleiding waarin praktijkgericht onderzoek centraal staat*. Den Haag: Vereniging Hogescholen. Geraadpleegd van https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/001/196/original/VH_uas_professional_doctorate.pdf?1615222508.
- Vereniging Hogescholen (2021b). *Hogescholen introduceren Professional Doctorate*. Geraadpleegd van <https://www.vereniginghogescholen.nl/actueel/actualiteiten/hogescholen-introduceren-professional-doctorate>.
- Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek 1992. (1992, 26 november). Geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0005682&hoofdstuk=7&titeldeel=1&paragraaf=4&artikel=7.22&z=2021-01-01&g=2021-01-01>.